

заним з корупцією, на території обслуговування; установлення причин і умов, які сприяють учиненню правопорушень у сфері економіки, та вжиття заходів щодо їх усунення.

Далі, варто перейти до розгляду другої групи нормативних актів, які регулюють правові відносини у сфері обігу побутових відходів.

В результаті аналізу чинного законодавства встановлено, що до другої групи доцільно віднести такі нормативні акти: 1) Стокгольмська Конвенція про стійкі органічні забруднювачі; 2) Податковий кодекс України; 3) Закон України «Про основні засади (стратегія) державної екологічної політики на період до 2020 року»; 4) Закон України «Про відходи»; 5) Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»; 6) Закон України «Про місцеве самоврядування»; 7) Закон України «Про житлово-комунальні послуги»; 8) Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення».

Отже, проведений аналіз нормативної бази показав, що, по-перше, на різних рівнях державного управління існує величезна кількість органів влади, які відповідають за контроль і виконання законодавства у сфері поводження з твердими побутовими відходами. Компетенція цих органів не завжди чітко визначена, тому відбувається дублювання зусиль, що не завжди призводить до ефективних результатів. Діюча правова база ще не адаптована до вимог Європейського Союзу (далі – ЄС) щодо поводження з побутовими відходами. По-друге, досі залишається не достатньо дослідженим сучасний стан нормативної бази України, яка регулює відносини у сфері обігу побутових відходів, а також діяльність підрозділів кримінальної поліції під час оперативно-розшукової протидії злочинам у означеній галузі.

Чіпець О.І.

здобувач кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ НЕЗАКОННЕ ПЕРЕМІЩЕННЯ ЗБРОЇ

Одним з елементів криміналістичної характеристики злочинів, пов'язаних із незаконним переміщенням вогнепальної зброї, є особа злочинця. Зміст цього елемента криміналістичної характеристики визначається тим набором ознак особи, які є специфічними для зловмисників, що вчинюють злочини даного виду, і важливими для успішного розслідування (визначення ефективних шляхів та методів встановлення, розшуку особи злочинця, вису-

нення типових розшукових та слідчих версій, обрання найбільш ефективної тактики слідства, організації розкриття й розслідування злочинів).

Особа злочинця являє собою сукупність соціальних властивостей, ознак, зв'язків й відносин, що характеризують особу, яка порушує кримінальний закон, і у поєднанні з іншими (не особистісними) умовами й обставинами спонукають особу до злочинної (антигромадської) поведінки.

На думку М.В. Салтевського, В.К. Лисеченка та ін., особа злочинця є досить широким поняттям і охоплює складний комплекс ознак, що його характеризують, у тому числі його моральний й духовний світ, взаємодію із соціальними та індивідуальними життєвими умовами, які певною мірою вплинули на вчинення кримінального правопорушення [1].

На думку І.М. Даньшина, особа злочинця являє собою сукупність істотних і стійких соціальних ознак і соціально зумовлених біопсихологічних особливостей індивіда, які, об'єктивно реалізуючись у вчиненому конкретному злочині під вирішальним впливом негативних обставин зовнішнього середовища, що додають учиненому діянню характер суспільної небезпеки, а винній особі (даному індивіду) – властивості суспільної небезпеки, у зв'язку з чим вона й залучається до відповідальності, передбаченої кримінальним законом [2, с. 118].

Для розробки криміналістичної характеристики осіб, що вчинили злочини, що пов'язані із незаконним переміщенням вогнепальної зброї, мають значення дані, які стосуються структури особи злочинця. Схема цієї структури має такий вигляд: демографічні, біологічні ознаки, моральні (світогляд, інтереси, хобі та ін.), соціальні (трудові, сімейно-побутові) та інші психологічні ознаки.

На нашу думку, досить важливими є такі дані про особу злочинця, які вказують на закономірні зв'язки між особою злочинця та учиненим правопорушенням, що виявляються ззовні – у різних наслідках вчиненого. У цьому плані особу треба вивчати як слідоутворюючий об'єкт, джерело інформації про вчинений злочин і як засіб його розкриття. Отже, дані про особу, яка вчинила незаконне переміщення вогнепальної зброї, складаються з таких властивостей: фізичні, соціально-демографічні, морально-психологічні.

Здебільшого незаконне переміщення вогнепальної зброї розглядається більшістю учених як складова незаконного обігу, зокрема носіння, у зв'язку з чим особа злочинця визначалась шляхом виокремлення типових ознак притаманних злочинним елементам широкого спектру, про що свідчать наукові джерела як вітчизняних так і зарубіжних авторів.

За даними дослідження С.П. Мельниченка, встановлено, що незаконне перевезення було вчинене одноособово (68 %) або у складі злочинного угруповання (32 %). Залежно від віку злочинці обирають певні способи незаконного переміщення вогнепальної зброї. Залежно від рівня освіти злочинців встановлено, що повну середню освіту мають 76 %, професійно-технічну – 19 %, незакінчену вищу – 5 %, вищу – 15 %. Більшість з них неодружені

(58 %), були раніше засуджені (63 %) та не мають постійного місця роботи (72 %). Більшість злочинців мешкають у власному житлі (54 %), а за його відсутності – у родичів, співмешканців, друзів, залишених будинках (41 %).

На підставі узагальнення оперативно-слідчої практики вченим окреслено коло осіб, які можуть перемішувати вогнепальну зброю: 1) особи, які були засуджені за злочини, пов'язані з незаконним обігом зброї (63 %); 2) особи, які маскуються під волонтерів (волонтери) (4 %); 3) особи, які проживають у прикордонних зонах, зоні поблизу АТО та особи, які мають право на спрощений порядок їх перетину (12 %); 4) особи, які перевозять вантажі через зону АТО (38 %), з яких 43 % – обізнані про злочинну діяльність, 29 % – перетинають КПП, не знаючи вмісту вантажу; 5) військовослужбовці чи члени добровольчих батальйонів, які проходили або проходять службу в зоні АТО (14 %); 6) особи похилого віку, які не викликають підозри у перевезенні зброї, або інваліди (25 %); 7) «чорні копачі», які займаються пошуком зброї в районах проведення АТО або бойових дій Другої світової війни (8 %); 8) особи, які входять до складу ОГ та ЗО (15 %); 9) особи, які займаються антикварною діяльністю, торгівлею речами старовизни (3 %) та ін. [3, с. 133-134].

Вказані особливості мають важливе криміналістичне значення при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним переміщенням вогнепальної зброї. Наявність даних про особу злочинця дозволяє слідчому вчасно визначитися з колом підозрюваних, висунути необхідні оперативні й слідчі версії, невідкладно провести початкові слідчі (розшукові) дії.

---

1. Советская криминалистика. Методика расследования отдельных видов преступлений / В. К. Лисиченко, В. И. Гончаренко, М. В. Салтевский. – К. : Вища школа. Головное изд-во, 1988. – 340 с.

2. Даньшин И. Н. К вопросу о понятии личности преступника / И. Н. Даньшин // Проблемы социалистической законности : Респ. межвед. науч. сб. – М., 1980. – Вып. 6. – С. 117–126.

3. Мельниченко С.П. Криміналістичний аналіз особи злочинця, що вчинює незаконне переміщення вогнепальної зброї / С. П. Мельниченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – 2015. – Випуск 6-2. – Том 1. – С. 132-136.